

POLICY BRIEF 03/2019

Pellervon taloustutkimus ja Luonnonvarakeskus Luke tutkivat maatalouden rahoituksen nykytilaa ja tulevaisuutta. Tutkimus toteutettiin Maatilatalouden kehittämisrahasto Makeran rahoituksella.

Tuloksista kerrotaan Pellervon taloustutkimuksen työpaperissa ”Maatalouden asema rahoitusmarkkinoilla.”

Tutkimuksessa rakennetaan kokonaiskuva suomalaisten maatalousyrittäjien rahoitusoloista, pankkirahoituksen saatavuudesta ja riittävydestä Suomessa.

Tutkimuksessa tarkastellaan myös sitä, minkälaisilla toimenpiteillä maatalouden rahoituslähteiden pohjaa voidaan laajentaa.

Maatalouden kasvava yrityskoko edellyttää uusia rahoituslähteitä

Miten maatalouden investointeja nyt tuetaan?

Maatalouden investointeja tuetaan osana maatalouspolitiikan kokonaisuutta kaikkialla Euroopan unionissa (EU). EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa investointien ja sukupolvenvaihdosten rahoitus on osa Maaseudun kehittämisohjelmien toimenpiteitä. Suomessa näitä rakennepolitiikan välineitä ovat avustukset, valtiontakaukset sekä korkotukilainat.

Maaseutuohjelmat rahoitetaan EU:n ja kansallisen rahoituksen yhdistelmällä. Suomessa maatalouden investointeja tuetaan lisäksi kansallisella rahoituksella Maatilatalouden kehittämisrahaston kautta. Avustuksia kohdennetaan ennen kaikkea kotieläintalouden rakennusinvestointeihin

sekä sukupolvenvaihdoksiin, joiden toteuttaminen edistää maatalouden jatkuvuutta, tuottavuutta sekä eläinten hyvinvointia. Esimerkiksi pellon tai traktoreiden hankinta ei kuulu avustusten piiriin.

Miten järjestelmä toimii?

Maatalouden rahoitusjärjestelmä vastaa nykyisiin tarpeisiin kohtuullisen hyvin. Maatalouden investoinneilla pystytään vastaamaan nykyiseen rakennemuutoksen vauhtiin. Tuettuja investointeja toteutetaan tasaisesti ja ne kohdistuvat tavoitteen mukaisesti

kotieläintuotannon rakennuksiin ja sukupolvenvaihdoksiin. Pankkirahoitusta on saatavilla pellon hankintaan ja perusparannuksiin. Maatalouskoneiden rahoitus on siirtynyt pankkirahoituksesta rahoitusyhtiöiden rahoitukseen.

Tunnistettut hankauskohdat

Tutkimuksessa tunnistettiin kolme maatalousrahoituksen tulevaisuuteen liittyvää hankauskohtaa:

Tulevaisuuden sukupolvenvaihdosten pääomatarpeet

* Tilakoon kasvaessa sukupolvenvaihdokset vaativat aikaisempaa suurempia pääomia. Samalla sukupolvenvaihdokseen liittyvät taloudelliset riskit kasvavat ja kynnys ryhtyä maatalousyrittäjäksi nousee.

Osakeyhtiöiden tai muiden yhteistyömuotojen vakuusvaje

* Osakeyhtiöiden ja muiden yhteistyömuotojen ongelmaiseksi uhkaa muodostua vakuusvaje. Vaje syntyy, kun yritys toimii irrallaan muusta maataloustuotannosta. Tällainen on esimerkiksi osakeyhtiömuotoinen navetta, jonka osakkaita ovat usean eri tilan yrittäjät, joiden omistamat pellot, metsät ja muu omaisuus pidetään tuotantoyhtiön ulkopuolella.

Sektorin ulkopuolisen sijoitus- ja riskirahoituksen kanavoiminen

* Maataloudessa ei juuri ole perinteitä sektorin ulkopuolisen sijoitus- ja riskirahoituksen käytöstä. Yrityskoon kasvaessa riskit kasvavat, ja riskejä jakamaan tarvitaan uusia osapuolia.

Ratkaisut

1. Riittävän rahoituksen varmistaminen maaseutuohjelman, Euroopan investointiohjelman sekä Maatilatalouden kehittämisrahaston kautta. Painopisteen siirto avustuksista palautuviin rahoitusvälineisiin.

2. Uusien rahoitusvälineiden hyödyntäminen esimerkiksi osakeyhtiömuotoisten yritysten vakuuksien riittävyden varmistamiseksi ja nuorten viljelijöiden tukemiseksi.

3. Maatalouden omien rahoitusinstrumenttien tarjoaman rahoituksen ohella mahdollisuus hakea myös muille pk-yrityksille tarjolla olevaa rahoitusta. Tämä laajentaisi rahoituksen saantimahdollisuutta, sikäli kuin hanke täyttäisi rahoituksen kenties totuttua tiukemmat kannattavuuskriteerit.

Muistettavaa

Toimenpiteiden ja ratkaisumallien valinta riippuu viime kädessä politiikan tavoitteesta, jonka mukaista rakennemuutosta sekä julkisilla että markkinapohjaisilla rahoitusinstrumenteilla pyritään tukemaan.

	Investoinnin koko		
	Pieni	Keskikoko	Suuri
Yhteiskunnan motiivi tukemiseen	Eläinten hyvinvointi, yrittäjäperheen toimeentulo (työn jatkuminen eläkkeelle saakka), ekosysteemipalvelut ja ympäristön hoito (esim. laidunnus)	Tuottavuuden nosto, jatkuvuuden ylläpito, nykYTEknologian käyttöönotto, huoltovarmuus	Huoltovarmuus, sektorin tuottavuus, innovaatiot, kansainvälinen kilpailukyky
Investoinnin toteuttaja	Yrittäjäperhe, työuraa jäljellä. Jatkuvuus pitkällä aikavälillä epävarmaa mutta mahdollista	Yrittäjäperhe tai yhtymä jossa useampia perheenjäseniä. Jatkuvuus melko varmaa pitkällä aikavälillä	Yhtiö. Omistajuus ei sidottu tiettyyn perheeseen, voi vaihtua. Rakennukset tilakeskuksen ulkopuolella
Investoinnin kannattavuus ja vakavaraisuus	Ei merkittävää vaikutusta lyhyen aikavälin kannattavuuteen, takaisinmaksuaika pitkä. Vakavaraisuus riittää rahoituksen saantiin, mutta maksuvalmius voi olla ongelmallinen	Parantaa kannattavuutta, mutta kannattavuus itsessään ei riitä ilman avustusta. Vakavaraisuus riittää suurimpaan osaan lainoitusta	Suuri investointi, jossa pienet yksikkökustannukset (esim. kustannus per lehmäpaikka). Kannattavuus hyvä mutta riski korkea. Vakuudet eivät riitä
Tarkoituksenmukaisin tukimuoto	Avustus	Avustus + takaus	Takaus

Taulukko 1: Esimerkkejä rahoitusjärjestelmän tavoitteista, välineistä sekä niiden kohdentamisesta erilaisissa hankkeissa

POLICY BRIEF 03/2019

MAATALOUDEN KASVAVA YRITYSKOKO EDELLYTTÄÄ UUSIA RAHOITUSLÄHTEITÄ

Julkaisu on osa tutkimushanketta ”Maataloussektorin asema rahoitusmarkkinoilla: kysyntä, tarjonta ja uudet rahoitusinstrumentit.” Rahoitus: Maatilatalouden kehittämisrahasto Makera. Toteutus 2/2018-5/2019.

Hankekumppani:

Lisätietoja:

Kyösti Arovuori
tutkimusjohtaja, PTT
040 164 8191
kyosti.arovuori@ptt.fi

Yhteenveto

- Työpaperissa ”Maatalouden asema rahoitusmarkkinoilla” rakennetaan kokonaiskuva suomalaisten maatalousyrittäjien rahoitusoloista, pankkirahoituksen saatavuudesta ja riittävydestä Suomessa.
- Tutkimuksessa tunnistettiin kolme maatalousrahoituksen tulevaisuuteen liittyvää haastealuetta: Tulevaisuuden sukupolvenvaihdosten pääomatarpeet, osakeyhtiöiden tai muiden yhteistyömuotojen vakuusvaje ja sektorin ulkopuolisen sijoitus- ja riskirahoituksen kanavoiminen.
- Ratkaisuksi haasteisiin tutkimus esittää mm. riittävän rahoituksen varmistamista maaseutuohjelman, Euroopan investointiohjelman sekä Makeran kautta; uusien rahoitusvälineiden hyödyntämistä sekä maatalouden omien rahoitusinstrumenttien oheen mahdollisuutta hakea myös muille pk-yrityksille tarjolla olevaa rahoitusta.

Lähteet

Alho, E., Arovuori, K., Heikkilä, A.-M., Niskanen, O., Väre, M. ja Yrjölä, T. (2019). Maatalouden asema rahoitusmarkkinoilla. PTT työpapereita 200.

Etusivun kuva: Meric Tuna / Unsplash.com